

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

edunt, & licet ad poenitentiam vocentur, cogitant: Sat temporis reliquum est, & ita poenitentiam de die in diem protrahunt. Ideo subinde fit ut procrastinantes producant tempus, & tandem plane excludantur, ad exemplum virginum fatuarum, Matth. 25. v. 11. 12.

Columba vero vocem habet garrientem, Esa. 38. v. 14. & imago est vere poenitentium, qui sine intermissione orant ad Deum; modo: Domine non intres in iudicium cum seruo tuo, Psal. 143. v. 2. modo: Domine, propitiaberis peccato meo: multum est enim, Psal. 25. v. 11. modo: Reminiscere miserationum tuarum Domine, Psal. 25. v. 6. imprimis, quando vexatio advenit, quæ intelligere facit auditum, Esa. 28. v. 19. Hoc Deo oper placet, ut suavi repercuenti Echo ille respondeat: Ah dilecte fili! dilecta filia! conturbata sunt viscera mea super te, miserans miserebor tui, Jer. 31. v. 20.

Exemplum habemus in Paralytico presentis Evangelii, qui etiam per crucem ad Christum adductus est, & quia cor contritum & poenitens attulit, respexit Dominus fidem ejus, non modo amice eum alloquens: Confide fili! sed restituit quoque eundem, ut sublato lecto suo, abierit in domum suam, quasi nunquam morbo hoc laborasset.

Nos absque ulteriori praefamine ad ipsam Evangelii tractationem accedemus, pro instituti ratione delibaturi:

I. Ἀνθρώπων λογίαν sive notitiam nostri.

II. Χριστολογίαν, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegetis.

Cum Judæi amplissimam legationem, ex Sacerdotibus & Levitis constantem

ad Johannem Baptistam mittere decrevisset, nulla alia instructione dimittebant eos, quam ut quærerent: *Tu quis es?* Joh. 1. v. 19.

Licet igitur Pontifices Hierosolymitani hoc ipso aberraverint, quod Johannem Messiam esse putaverint, qui tamen in medio eorum stabat, quemque nesciebant: attamen hinc ansam capere possumus, quomodo quilibet se in examen vocare, & quætere debeat: *tu quis es?*

Hoc plurimum refert: *Multi multa sciunt, & seipfos nesciunt, alios inspiciunt, & seipfos deserunt*, ait Bernhardus. Hoc vero iniquum est. Vosmetipsos tentate, si estis in fide, ipsi vos probate, mandat Apostolus, 2. Cor. 13. v. 5.

Notitiam nostri discemus, si consideraverimus:

1. *Dignam bajulorum commendationem*, qui paralytici rationem habuerunt, eumque in lecto jacentem Christo obtulerunt. Matthæus vocat κλῆιν, Lucas κλῆιδίον, Marcus grabbatum. Fortasse feretrum vel simile quid fuit, in quo ægrotus in lecto suo recumbens, à quatuor viris ferri potuit.

Quia vero multa turba confluerat, potissimum ex curiositate, Christum videndi, & novellas audiendi, qui vero tanta commiseratione non movebantur, ut infirmo huic locum dedissent, quo juxta desiderium suum, ad Christum pervenire potuisset: sicut adhuc hodie quoque ejusmodi stipites inveniuntur, qui bono proximi ne latum quidem unguem cedunt, aut inserviunt, quin potius impie obstitunt, ut alii in negotiis suis impediuntur. Sicut Edomitæ Israelitis transitum per terram suam denegabant, licet illi via publica ingressuros, se, nec ad dextram

tram, nec ad sinistram declinatos esse promitterent. Num. 20. v. 17. 19.

Ita & hic accidis, cum bajulantes cum ægroto venirent, ecce! tanta multitudinis stipatio erat, ut non perrumpere, & leopum suum attingere possent. Ideoque per gradus in tectum ascendunt, siquidem Judæorum ædes tecta complanata habebant, in quibus stare & ambulare poterunt, ad modum altarium nostratiuum. Propterea mandavit Deus Israelitis, ut cum ædificaverint domum novam, facerent peribolum tecti, per circuitum; ne quis præcepseret, Deut. 22. v. 8. Postquam igitur magno labore ascenderunt, per fessum tecto funibus demittunt paralyticum ad pedes Christi. Ecce! exemplum fidei & amoris infucati, quod bajulatores hi in paralytico probarunt.

Hic parumper consiste, & probate, mi Christiane! utrum & ipse tanto studio & zelo, proximum tuum in miseris constitutum adjuveris?

Si verum fateri velis, te id non fecisse, affirmabis. Ergo ex illorum numero te esse, vides, de quibus Christus prædixit, quod amor in cordibus eorum frigeret, Matth. 24. v. 12.

Quis hodie alterius causa pedem ququam effert, nisi merces sequatur? Omnes, quæ sua sunt, quarunt, Phil. 2. v. 21. benedicentes sibi, si proximo incommodare possunt, quasi rem probe gesserint, Psalm. 10. v. 3.

In V. T. Deus legem tulit, si quis bovem aut asinum proximi sui errare, aut sub onere jacere videret, ut sua re neglecta, eosdem reduceret & sublevaret, Exod. 23. v. 4.

Sed hodie lex illa plane antiquata est. Quomodo dicit Cain? Nunquid custos

fratris mei sum ego? Gen. 4. v. 9. Sic Sacerdos & Levita præterierunt, cum hominem semi vivum, in via jacentem viderunt, Luc. 10. v. 31. Adhuc hodie nihil familiarius est, quam ut egeni stipem petentes repulsam patiantur his verbis: Ite in pace, Jac. 2. v. 16.

Quod si itaque hac in parte deliquisti, desine in posterum, & disce à bajulatoribus hisce, quomodo necessitatibus sanctorum subvenire, & Christianam caritatem commendatam tibi habere debeas, in hoc cognoscent omnes, quod discipulus Christi sis, &c. Joh. 13. 35. Contra vero: qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas Dei manet in eo? 1 Joh. 3. v. 17. quærenti sibi ipse respondet: Qui non diligit fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? 1 Joh. 4. 20.

II. *Tacitam Christi accusationem.* Et ecce, quidam de Scribis dixerunt intra se hic blasphematur. Isti sane homines merito nigri censendi sunt, qui suppressis insidiis suis commodæ occasione eandem reservant, qua majori dispendio proximo incommodare possunt. Hinc præsci ethnici dixerunt: *μὴ μνησθῆτε τὸν ἐν* h. e. uti Siracides id explicat: Multi pacifici sint tibi, Sir. 6. 6.

Hic velim examines te, utrum & ipse ejusmodi simultatibus proximo insidias struxeris?

Ah dilecti! adhuc hodie vesipelles ejusmodi non pauci reperiuntur, qui adeo cordati non sunt, ut in præsentia quempiam arguant: sed in absentia sicut novacula acuta faciunt dolum, Psal. 51. v. 4. & diffamant proximum, ut innocenter bonæ existimationis naufragium ille faciat. Exemplo po-

test esse Abimelech quem sycophanta Dorig adeo denigrabat apud Saulem, ut sine omni excusatione, cum octoginta quatuor viris morte traderetur, 1. Samuel. 22. v. 18.

Idcirco Rex Antigonus Deum quotidie rogavit, ut se contra amicos suos defenderet, & quaesitus, cur non potius oraret, ut se adversus inimicos tueretur? respondit: Contra inimicos meos ipse munire possum: at contra falsorum amicorum insidias vix me defendere potero, hic Dei patrocinio opus est, ut securus sim. Hinc Siracides: Multi ceciderunt in ore gladii &c. c. 8. v. 22.

Quicumque verus Christianus esse vult, ille non magnopere miretur, si adhuc hodie audire cogatur: Hic blasphematur. Quodcumque enim loquimur contra Missam, invocationem Sanctorum, coelibatum Clericorum, contra nefandam idololatriam, quam cum consecratis hostiis Adversarii committunt, quas adorant, cultu divino afficiunt, & similia: id omne à Pontificiis pro meris blasphemis habetur, cum tamen in tota sacra scriptura de electio hoc cultu, ne apicem quidem invenias. Propterea non magnopere id curare debemus, quia injuriam nobis inferunt. Potius conscientia rectae voluntatis nos sustentare debet, juxta illud Christi: Beati estis, cum maledixerint vobis homines &c. Matth. 5. v. 11. 12.

Sed sollicito curemus, ut vere tales nos gloriemur. Hodie pro dolor! nihil familiarius est, inter nos Christianos, quam maledictiones, imprecationes, blasphemias, apud summos & infimos, ut non incommode diceret, quemadmodum tempore Achab spiritus mendax egressus est, in ore omni-

um Prophetarum eosque decepit, ut Achab suaderent contra Syros expeditionem suscipiendam, 1. Reg. 22. v. 2. sic etiam nostra hac aetate diabolus blasphemis & maledictionibus refertum in mundum abiisse, qui homines seducat, ut sanctissimum Dei nomen in vanum assumant, & Christi vulnera, passionem, sanguinem & mortem blasphement, quibus erictu & regno diaboli recepti, ad vitam aeternam regenerati sunt, 1. Pet. 1. v. 23. Sicut Paulus in specie de his postremis temporibus praedixit, quod multi *ἀπιστοί* in iis prodituri sint, 2. Tim. 3. v. 1. 2.

Abstineas hoc peccato, quo justissimum numen ad justam iram provocatur, nec inultum abire sinet. Nec enim in fontem habebit Dominus eum, qui assumerit nomen suum frustra, Exod. 2. vers. 7. 1. Cor. 6. v. 10.

III. *Perversam Scribarum argumentationem.* Dum enim Christus paralytico huic peccata remittit, blasphemias ideo illum arguunt. Argumentum eorum hoc est:

Peccata remittere est opus Dei, Exod. 34. v. 7. Mich. 7. v. 18. Psal. 32. v. 1.

Hic remittit peccata, & adscribit sibi opus Dei.

Ergo, blasphemus est, & blasphemias poenam luet.

Hic proba te, mi Christiane! annon interdum Phariseos imitatus, in corde tuo cogitaveris, quando Confessionarius tuus Absolutionem tibi annuntiavit: Hic blasphematur, quis enim potest dimittere peccata nisi solus Deus? ut Marcus haec verba addit, c. 2. v. 7. Si ve ex merito fastu sacra synaxi sine praevia confessione usus sis: aut ideo, quia te sublimiorem aestimas, quam ut erga ministerium te submitteres: aut haeresi Weigeliana infectus, non

etc.

credis, Ecclesiasten peccata remittere posse. Sicuti multi, inter Politicos præsertim, inveniuntur, quibus hæc in parte propria sua dispositione uti lubet.

Sed non absque gravi peccato hoc est. Quamvis enim in genere loquendo, non absolutæ necessitatis sit, privatim peccata confiteri, sub dispendio salutis. Multa enim loca inveniuntur, in quibus Aug. Confessio viget, ubi saltem Confessionis formula generalis, Communicantibus prælegitur, quo ipso absolvuntur: quæ Ecclesiæ propterea non condemnari possunt: interim tamen iis in locis, ubi privata Confessio usitata est, ceremoniæ hæc retineri debet, ut Articulus X. Aug. Conf. requirit, maxime propter scandalum, ne simplices animam habeant cogitandi, quasi ratione unius & alterius, qui singularitati & novitati studet, tam facile dispensare possimus, veluti in re parvi momenti. D. Balduinus bene hæc de re ita scripsit: *Et si peritiores in genere sita libertate uti possent, propter scandalum tamen, quod facile inde fieri posset, jure suo uti non debent. Non enim semper quod licitum, sed quid honestum sit, videndum est.*

Pii Christiani excellentiam divinæ gratiæ agnoscunt, quam Deus absolutioni impertivit: Licet enim magnum discrimen intersit, inter actionem Christi & nostram. Ipse enim Dominus est de cælo, 1. Cor. 15. v. 47. nos vero ministri tantum sumus, 1. Cor. 3. v. 5. tamen nullo modo Christum, à verbo externo & ministerio separari patimur: sed scimus & credimus firmiter, quod verbo & ministerio suo præsens sit, & mediante illo efficaciter, in & cum nobis agat. Extra verbum neque Christum, neque Spiritum Sanctum habemus, sed

utrumque conjunctum est: ideo Evangelium vocatur potentia Dei, ad salutem omni credenti, Rom. 1. v. 16.

Christus Apostolis, eorumque successoribus non nuda putamina verbi reliquit, sibi nucleum reservans. Minime. Sed verbum illud vitæ, quod ex ejus ore auditum est, auditur quoque ex ore ministrorum ejus: Qui vos audit me audit, ait Servator, Luc. 10. v. 16. Pari modo se cum absolutione res habet. Man sol die Leute lehren/schreibet Lutherus daß man Christo beichte/und daß Christus absolvire / durch den Mund des Dieners. Dann des Dieners Mund ist Christi Mund: Des Dieners Ohr ist Christi Ohr / Christus siehet da beichten/ Christus hörets/Christi Wort seynds/und nicht Menschen Wort/die der Beichtvater seinen Beichtkindern zuspricht. Hinc Christus expresse ad discipulos ait: Quæcunque alligaveritis super terram, &c. Matt. 18. v. 18. Quicunque itaque absolutionem contemnit, Deum ipsum contemnit, qui potestatem hanc hominibus dedit, sicut verba Evangelii non incommode cum Pauli verbis comparantur, 1. Thessal. 4, 8.

De Secundo.

PRogrediemur nunc ad alteram partem, *ἡ ἀκούωσιν*, sive notitiam Christi, contemplaturi. Hic nobis considerandus proponitur:

I. *Tanquam Capernaïticus inhabitator.* Sic enim verba jacent sub initium Evangelii: Et ascendens Jesus in naviculam, transfretavit, & venit in civitatem suam. Hæc erat Capernaum, ut Marcus expresse memorat, cap. 1. v. 1. & vocatur Christi ci-